

5. สถานการณ์และการช่วยเหลือภัยพิบัติด้านการเกษตร

5.1 สถานการณ์ภัยแล้ง : จังหวัดตากมีการเตรียมความพร้อมและเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งที่ผ่านมามีพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง แต่ยังคงพื้นที่เฝ้าระวังการขาดแคลนน้ำด้านการเกษตร ในปีถัดไป ดังนี้

5.1.1 ด้านพืช (เกษตรจังหวัดตาก) พื้นที่เฝ้าระวังภาวะน้ำแล้ง ด้านพืช (ไม้ผล) 48 จุด ใน 3 อำเภอ 7 ตำบล พื้นที่ปลูกทั้งหมด 42,355 ไร่ เฝ้าระวัง 3,743 ไร่ เนื่องจากสถานการณ์ฝนตกในห้วงที่ผ่านมาทำให้ทุกพื้นที่ได้รับปริมาณน้ำฝนเพียงพอต่อการเกษตร

5.1.2 ด้านประมง (ประมงจังหวัดตาก) พื้นที่เฝ้าระวังน้ำเพื่อการประมง 3 อำเภอ 5 ตำบล 580 กระชัง เกษตรกร 54 ราย พื้นที่เลี้ยง 9,774 ตารางเมตร เนื่องจากเป็นพื้นที่เลี้ยงปลาในกระชังซึ่งอาศัยแม่น้ำสายหลัก (น้ำปิง) โดยปัจจุบันลำน้ำยังเพียงพอต่อการเลี้ยงปลาในกระชัง

5.1.3 ด้านปศุสัตว์ (ปศุสัตว์จังหวัดตาก) ไม่มีพื้นที่เฝ้าระวัง

5.2 สถานการณ์ฝนทิ้งช่วง

5.2.1 สถานการณ์ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร จังหวัดตาก ได้ติดตามสถานการณ์และการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติที่อาจเกิดผลกระทบต่อด้านการเกษตร ในพื้นที่ จังหวัดตาก โดยในห้วงตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2566 เป็นต้นมา ได้เฝ้าระวังสถานการณ์อุทกภัยและฝนทิ้งช่วง ซึ่งมีการแจ้งเตือนเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อช่วงเดือนกรกฎาคม 2566 ได้มีการร้องขอจากเกษตรกรในการปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร เนื่องจากในพื้นที่ไม่มีฝนตกต่อเนื่องติดต่อกันหลายวัน และพืชผลทางการเกษตรอยู่ระหว่างการเริ่มเพาะปลูก ประกอบด้วย ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดตาก ได้รับรายงานพื้นที่ประสบฝนแล้ง ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2566 ดังนี้

พื้นที่ประสบปัญหาอำเภอเมืองตาก 5 ตำบล 42 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ตำบลวังประจบ ตำบลหนองบัวใต้ ตำบลน้ำร้อน ตำบลตลุกกลางทุ่ง และตำบลโป่งแดง

ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง

เกษตรกรได้รับผลกระทบ 3,790 ราย

พื้นที่ประสบปัญหา 52,875 ไร่

พื้นที่คาดว่าหากไม่ได้รับน้ำเพิ่มจะเสียหาย 32,592 ไร่

5.2.2 การดำเนินการแก้ไข

1) นำข้อมูลดังกล่าวเข้าที่ประชุม SC เพื่อหารือแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ประสบปัญหา โดยที่ประชุมขอให้ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด นำข้อมูลเพื่อขอรับบริการฝนหลวง พร้อมทั้งดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้หากสถานการณ์ไม่คลี่คลาย ขอให้แจ้งหน่วยงานต้นสังกัด/จังหวัดตาก เพื่อรับทราบและหาแนวทางช่วยเหลือในขั้นตอนต่อไป

2) ที่ประชุม ก.ช.ภ.จ. ตาก พิจารณาแนวทางการช่วยเหลือ โดยให้ยึดตามหลักวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก ลงพื้นที่สร้างขวัญและกำลังใจแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

5.3 สถานการณ์และการเร่งรัดการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ

5.3.1 กรณีอุทกภัย ในห้วงเดือนกรกฎาคม 2566 - สิงหาคม 2566

5.3.1.1 สถานการณ์ เนื่องจากห้วงวันที่ 30 กรกฎาคม 2566 – 3 สิงหาคม 2566 จังหวัดตาก ได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมพาดผ่านภาคเหนือตอนบน โดยมีพื้นที่เฝ้าระวังประกอบด้วย อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง ซึ่งในห้วงระยะเวลาดังกล่าวได้รับรายงานผลกระทบจากอุทกภัย ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก น้ำเอ่อล้นตลิ่ง และน้ำท่วมซึ่งซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รายงานสถานการณ์และการดำเนินงานให้ทราบเป็นระยะ โดยสรุป ดังนี้

5.3.1.2 ผลกระทบด้านการเกษตร

1) ด้านพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดตากประเมินความเสียหายเบื้องต้น ช่วงเกิดภัยตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2566 จนถึง 7 สิงหาคม 2566 โดยมีพื้นที่ได้รับผลกระทบ 3 อำเภอ คือ อำเภอแม่สอด อำเภอ ท่าสองยาง และอำเภอแม่ระมาด ดังนี้

- อุทกภัย วันที่ 28 กรกฎาคม 2566 (1 อำเภอ)

อำเภอแม่สอด จำนวน 6 ตำบล 20 หมู่บ้าน เกษตรกร 126 ราย พื้นที่เสียหายรวม 572 ไร่ 2 งาน วงเงินขอรับการช่วยเหลือ 1,117,945 บาท ดังนี้

ตำบล	หมู่ที่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่เสียหาย (ไร่-งาน-วา)	วงเงิน (บาท)
แม่กาษา	8 และ 10	11	43-2-0	86,130
ท่าสายลวด	1, 2 และ 3	10	104-3-0	184,045
แม่ปะ	4 และ 5	11	53-1-0	113,190
มหาวัน	1, 2 และ 4	4	26-0-0	51,480
ด่านแม่ละเมา	1, 2, 3, 9 และ 10	9	11-3-0	23,265
พระธาตุผาแดง	1, 2, 4, 5 และ 6	81	333-1-0	659,835
รวม 6 ตำบล 20 หมู่บ้าน		126	572-2-0	1,117,945

- อุทกภัย วันที่ 31 กรกฎาคม 2566 - 2 สิงหาคม 2566 (2 อำเภอ)

อำเภอท่าสองยาง จำนวน 6 ตำบล 39 หมู่บ้าน เกษตรกร 430 ราย พื้นที่เสียหายรวม 989 ไร่ วงเงินขอรับการช่วยเหลือ 1,643,094 บาท ดังนี้

ตำบล	หมู่ที่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่เสียหาย (ไร่-งาน-วา)	วงเงิน (บาท)
ท่าสองยาง	1, 2, 8 และ 9	13	23-1-0	31,155
แม่ต้าน	1, 2, 5, 7, 8 และ 10	24	75-2-0	137,970
แม่สอง	1, 4, 7, 9, 12, 13, 15 และ 16	56	79-3-0	120,945
แม่หละ	1 - 10	137	319-3-0	619,025

ตำบล	หมู่ที่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่เสียหาย (ไร่-งาน-วา)	วงเงิน (บาท)
แม่หวาด	7	1	1-0-0	1,340
แม่อุสุ	1 - 10	212	489-3-0	732,659
รวม 6 ตำบล 39 หมู่บ้าน		430	989-0-0	1,643,094

อำเภอแม่ระมาด จำนวน 5 ตำบล 14 หมู่บ้าน เกษตรกร 94 ราย พื้นที่เสียหายรวม 530 ไร่ 1 งาน วงเงินขอรับการช่วยเหลือ 1,025,735 บาท ดังนี้

ตำบล	หมู่ที่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่เสียหาย (ไร่-งาน-วา)	วงเงิน (บาท)
แม่ระมาด	1, 2, 6 และ 8	24	98-1-0	178,375
แม่จะเรา	4, 5, 6, 7 และ 8	56	395-0-0	775,380
ขะเนจื้อ	2, 5 และ 7	7	25-0-0	48,860
แม่ตื่น	13	2	1-0-0	1,340
พระธาตุ	1	5	11-0-0	21,780
รวม 5 ตำบล 14 หมู่บ้าน		94	530-1-0	1,025,735

2) ด้านปศุสัตว์ ไม่มีรายงานความเสียหาย

3) ด้านประมง ไม่มีรายงานความเสียหาย

5.3.2 กรณีวาตภัย 3 ครั้ง

5.3.2.1 ประเภทภัย : วาตภัย วันที่เกิดภัย : วันที่ 30 เมษายน 2566 พื้นที่ประสบภัย : หมู่ที่ 1, 2 และ 3 ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเงา เกษตรกรได้รับผลกระทบ : 23 ราย พื้นที่เสียหาย : 77.50 ไร่ วงเงินขอรับความช่วยเหลือ : 308,550 บาท (สามแสนแปดพันห้าร้อยห้าสิบบาทถ้วน) โอนเงินช่วยเหลือให้เกษตรกรเรียบร้อยแล้ว

5.3.2.2 ประเภทภัย : วาตภัย วันที่เกิดภัย : วันที่ 8 กรกฎาคม 2566 พื้นที่ประสบภัย : หมู่ที่ 2, 3 และ 4 ตำบลวังหมัน อำเภอสามเงา เกษตรกรได้รับผลกระทบ : 10 ราย พื้นที่เสียหาย : 19 ไร่ วงเงินขอรับความช่วยเหลือ : 59,851 บาท (ห้าหมื่นเก้าพันแปดร้อยห้าสิบบาทถ้วน) ที่ประชุม ก.ช.ภ.จ. ตาก พิจารณาให้ความช่วยเหลือตามวงเงินทศรองราชการในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตาก

5.3.2.3 ประเภทภัย : วาตภัย วันที่เกิดภัย : วันที่ 7 สิงหาคม 2566 พื้นที่ประสบภัย : อำเภออุ้มผาง 4 ตำบล 12 หมู่บ้าน เกษตรกร 119 ราย พื้นที่เสียหายรวม 376 ไร่ ที่ประชุม ก.ช.ภ.อ. มีมติเสนอขอรับการช่วยเหลือจาก ก.ช.ภ.จ. อยู่ระหว่างการนำเสนอผ่านขั้นตอนกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด

5.3.3 สถานการณ์และการเร่งรัดการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีสถานการณ์/เหตุการณ์เร่งด่วน อุทกภัย ห้วงวันที่ 26 กันยายน 2566 ถึงปัจจุบัน

5.3.3.1 สถานการณ์เกิดฝนตกหนักในพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 26 ก.ย.66 - ปัจจุบัน ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำเอ่อล้นตลิ่ง และน้ำป่าไหลหลาก ในพื้นที่ ทั้ง 9 อำเภอ ของจังหวัดตาก โดยพื้นที่ ที่มีผลกระทบด้านการเกษตร ณ ปัจจุบัน 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา อำเภอแม่สอด และอำเภออุ้มผาง

5.3.3.2 ผลกระทบด้านการเกษตร เบื้องต้นมีรายงานพื้นที่การเกษตรได้รับผลกระทบ 5 อำเภอ 16 ตำบล เกษตรกรประสบภัย 2,088 ครัวเรือน พื้นที่คาดว่าจะเสียหาย 9,390 ไร่

1) ด้านพืช ได้รับผลกระทบ

อำเภอเมืองตาก ชนิดพืช ข้าว 4,370 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2,500 ไร่ มันสำปะหลัง 920 ไร่ พื้นที่คาดว่าจะเสียหายรวม 7,790 ไร่

อำเภอบ้านตาก ชนิดพืช ข้าว 10 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 250 ไร่ มันสำปะหลัง 35 ไร่ พื้นที่คาดว่าจะเสียหายรวม 295 ไร่

อำเภอสามเงา ชนิดพืช ข้าว 105 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 700 ไร่พื้นที่คาดว่าจะเสียหายรวม 805 ไร่

อำเภอแม่สอด ชนิดพืช ข้าว 30 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 70 ไร่ พื้นที่คาดว่าจะเสียหายรวม 100 ไร่

อำเภออุ้มผาง ชนิดพืช ข้าว 50 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 280 ไร่ มันสำปะหลัง 70 ไร่ พื้นที่คาดว่าจะเสียหายรวม 400 ไร่

2) ด้านปศุสัตว์ ได้รับผลกระทบแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่อำเภอสามเงา ทั้งนี้อยู่ระหว่างการประเมินสถานการณ์และการแจ้งข้อมูลความเสียหายจากเกษตรกร

3) ด้านประมง ได้รับผลกระทบ

อำเภอสามเงา ตำบลยกกระบัตร หมู่ 1-12 เกษตรกรจำนวน 10 ราย พื้นที่บ่อดิน 5 ไร่

อำเภอบ้านตาก ตำบลสมอโคน หมู่ 7 เกษตรกรจำนวน 50 ราย พื้นที่บ่อดิน 27 ไร่ ตำบลแม่สลิต หมู่ 2, 9, 12 เกษตรกรจำนวน 42 ราย พื้นที่บ่อดิน 23 ไร่

อำเภอเมืองตาก ตำบลวังประจวบ หมู่ 1-14 เกษตรกรจำนวน 200 ราย พื้นที่บ่อดิน 100 ไร่ ต.โป่งแดง หมู่ 1-14 เกษตรกรจำนวน 100 ราย พื้นที่บ่อดิน 50 ไร่

ทั้งนี้ อยู่ในระหว่างการสำรวจความเสียหายด้านประมง

5.3.3.3 การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น

1) วันที่ 28 กันยายน 2566 เกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดตาก เกษตรอำเภอ/ตำบล ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคเหนือ ลงพื้นที่สำรวจความเสียหายพร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจแก่เกษตรกรผู้ประสบภัยในพื้นที่ตำบลโป่งแดง

2) วันที่ 28-29 กันยายน 2566 โครงการชลประทานตาก ลงพื้นที่ตำบลโป่งแดง อำเภอเมืองตาก และ ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเงา เพื่อตรวจสอบสถานการณ์อ่างเก็บน้ำในพื้นที่พร้อมทั้งประเมินสถานการณ์และจัดเตรียมเครื่องสูบน้ำ 16 เครื่อง เตรียมการช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัย

3) วันที่ 29 กันยายน 2566 สำนักงานเกษตรจังหวัดตากร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ บ้านตาก ลงพื้นที่สำรวจผลกระทบด้านการเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านตาก

4) สำนักงานปศุสัตว์อำเภอสามเงาชี้แจงแนวทางในการขอรับการสนับสนุนเสบียงอาหารสัตว์ โดยการบูรณาการร่วมกับ อปท.ในพื้นที่เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขนส่งเสบียงอาหารสัตว์เพื่อขอสนับสนุนจากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย และเตรียมพร้อมเวชภัณฑ์สนับสนุน

5) ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ตาก เตรียมเครื่องสูบน้ำ 2 เครื่อง ในพื้นที่ตำบลเชียงทอง รถบรรทุก 6 ล้อ 1คัน รถไถ 1คัน หากมีการร้องขอจะได้รับเข้าช่วยเหลือพื้นที่

6) วันที่ 30 กันยายน 2566 เกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก ประชุมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อติดตามและอัปเดตสถานการณ์ โดยปัจจุบันยังคงมีอุทกภัยในพื้นที่อำเภอเมืองตาก สามเงา และบ้านตาก โดยให้ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

7) วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ปศุสัตว์จังหวัดตาก ร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอสามเงา องค์การบริหารส่วนตำบลยกกระบัตร ดำเนินการมอบเสบียงอาหารสัตว์ ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน 5 ตัน จากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย มอบให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน อุทกภัยด้านปศุสัตว์ แปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์เสียหายเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ หมู่ที่ 7 บ้านแม่เชียงราย ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

5.4 สถานการณ์ศัตรูพืชระบาด : มีสถานการณ์การระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดในพื้นที่จังหวัดตาก แต่สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก และสำนักงานเกษตรอำเภอ สามารถควบคุมการระบาดได้ทั้งหมด

5.5 สถานการณ์โรคระบาดสัตว์ : จังหวัดตาก ไม่มีรายงานการระบาดของโรคในสัตว์บก

6. ปัญหา/ข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้นในจังหวัด/แนวทางแก้ไข (ใคร ได้รับผลกระทบ/เดือดร้อนอย่างไร เมื่อใดมีข้อเสนอให้รัฐแก้ไขปัญหาอย่างไร ได้ปฏิบัติการไปแล้วอย่างไร ผลเป็นอย่างไร มีข้อเสนอการแก้ไขปัญหาให้หมดสิ้นไปอย่างไร)

ปัญหานี้สิน

หนี้สินเกษตรกรส่วนใหญ่จะมาจากการลงทุนภาคการเกษตรและการใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันมาอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรบางรายขาดการวางแผนการผลิต และการตลาด ทำให้มีความเสี่ยงในการผลิตทางการเกษตร ประกอบกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 และผลผลิตราคาตกต่ำทำให้ขาดทุน โดยหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดตากได้นำโครงการตามนโยบายของรัฐบาลเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้ อันจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน และการลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ เช่น โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการอื่นๆ ที่มีการสร้างภูมิคุ้มกัน ในการทำการผลิต และการวางแผน

การผลิตให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ การสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และการจัดทำบัญชีต้นทุนการประกอบอาชีพก็เป็นอีกผลการดำเนินงานหนึ่งที่ได้ส่งเสริมแก่เกษตรกร

จังหวัดตากใช้ช่องทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2 ช่องทาง ดังนี้

- 1) กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร
- 2) กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน

7. ปัญหาอุปสรรค/ความเสี่ยง/ความท้าทาย ต่อการปฏิบัติราชการด้านการเกษตรของจังหวัด และข้อเสนอวิธีการลดความเสี่ยง (ระบบการบริหารงานภายในจังหวัด/การบริหารงบประมาณของหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์/บุคลากร/ข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่และสังคมวัฒนธรรม)

7.1 การทำการเกษตรบางส่วนทำในพื้นที่ป่าซึ่งไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้เมื่อเกิดปัญหาด้านต่างๆ เช่น ภัยพิบัติ หรือเมื่อภาครัฐมีนโยบาย/โครงการต่างๆ ที่จะช่วยเหลือเกษตรกร ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้เกิด การขาดทุนเป็นหนี้สินสะสม

7.2 ข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรไม่ตรงกับความเป็นจริง ทำให้การบริหารจัดการผลผลิตทางการเกษตร ไม่ครอบคลุม เนื่องจากมีผลผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนอีกจำนวนมาก เพราะเกษตรกรบางรายไม่สนใจ และเห็นถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียน